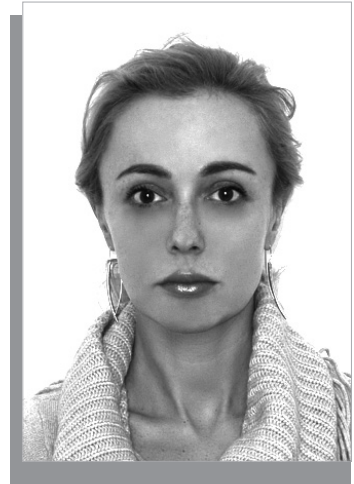

О. Г. СЕРЕДА,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
трудового права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ПРАЦЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті проведено комплексний аналіз змісту права на працю в умовах євроінтеграції України. Особливу увагу приділено питанням відповідності норм чинного законодавства України нормам міжнародного права. Досліджено можливість запозичення міжнародного досвіду правового регулювання права на працю та адаптації трудового законодавства України до європейських стандартів, що неодмінно сприятиме захисту прав працівників, їх економічному та соціальному благополуччю.

Ключові слова: право на працю, євроінтеграція, міжнародно-правові стандарти, трудове законодавство.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку України одним із найкращих способів реалізації національних інтересів суспільства, а також одним із найважливіших питань державної політики є процес входження до провідної європейської організації – Європейського Союзу. Саме тому стратегія євроінтеграції проявляється в усіх сферах суспільного та державного життя і трудове законодавство не є винятком. З цією метою запроваджуються в життя важливі перетворення в економічній, соціальній, політичній і правовій сфері. Укладено Угоду «Про асоціацію між Україною та Європейським Союзом», один із підрозділів якої присвячений положенням щодо приведення національного трудового законодавства відповідно до законодавства Європейського Союзу.

Потужні євроінтеграційні процеси, необхідність підвищення рівня захисту прав громадян, реалії часу й стрімкість цих перетворень у суспільному житті викликають потребу в продовженні реформування національного трудового законодавства. Розроблення дієвої правової моделі реалізації права на працю та адаптації національного трудового законодавства до законодавства Європейського Союзу потребує об'єднання зусиль насамперед фахівців у галузі трудового права й права соціального забезпечення та застосування науково виважених, аргументованих підходів у цьому напрямі.

Предметом дослідження статті є особливості реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України, можливість запозичення європейського досвіду та закріплення в законодавстві України.

Метою статті є дослідження, встановлення, визначення та аналіз додержання і особливостей реалізації права на працю в Україні, а також можливих проблемних питань, що виникають на шляху його здійснення.

Стан дослідження. Основою дослідження особливостей права на працю є наукові положення, які містяться у працях таких відомих вчених, як: О. А. Абрамова, М. Г. Александров, О. Т. Барабаш, Н. Б. Болотіна, В. С. Венедиктов, С. Ф. Гуцу, М. О. Дей, О. В. Захаров, М. С. Іванов, М. І. Іншин, І. Я. Кисельов, М. І. Козюбра, Є. В. Котов, Д. І. Куриця, В. В. Лазор, Р. З. Лівшиць, О. Л. Омельчинко, С. М. Прилипко, О. П. Соловцов, А. М. Слюсар, К. Н. Ткачук, В. С. Фуртатов, Н. І. Ходачков, Н. А. Циганчук, А. Чубарьян, О. М. Ярошенко та ін.

Виклад основного матеріалу. У юридичній літературі неодноразово підкреслювалося, що для побудови правової держави й утвердження принципу верховенства права необхідно, щоб у відносинах між людиною й державною владою вирішальне значення мали природні, невід'ємні права та свободи людини, а верховенство Конституції України було однією

з вирішальних складових. Щодо цього реалізація особою права на працю, у тому числі й на умовах сумісництва як конституційного права кожної людини вимагає особливих правових механізмів забезпечення [1, с. 4–5].

Для того, щоб надати ґрунтовне авторське визначення дефініції «реалізація права на працю», перш за все потрібно з'ясувати, що означає поняття права на працю та що розуміється під реалізацією цього права в Україні.

Так, відповідно до ст. 43 Конституції України під поняттям права на працю розуміється можливість заробляти собі на життя працею, яку людина вільно обирає або на яку вільно погоджується [2].

Схоже визначення за своїм змістом наводиться в Кодексі законів про працю України, де у ст. 2 проголошується право громадян України на працю, як право на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, – включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, що забезпечується державою [3].

Це право обумовлене сутністю людини та відображає її природну потребу в праці. Воно виступає свого роду фундаментом, на якому ґрунтуються всі інші права і свободи людини у сфері праці. Саме воно визнається як головне та визначальне право у системі прав людини, закріплених за членами суспільства. Право на працю та умови його реалізації визначають зміст усіх норм трудового права як галузі права і їх внутрішню узгодженість відповідно до об'єктивних потреб розвитку соціально-трудових відносин.

У свою чергу, реалізацію права на працю можна трактувати як певну процедуру дій, що спрямована на здійснення цього права та спрямована на визначення змісту усіх норм трудового права, як галузі права та внутрішньої узгодженості відповідно до об'єктивних потреб розвитку соціально-трудових відносин.

Що стосується поняття євроінтеграції, то це складний соціально-економічний процес, що спрямований на налагодження тісного співробітництва з європейськими державами та подальшого зближення цивілізаційно споріднених національних спільнот [4, с. 33].

Виходячи із даних визначень, реалізація права на працю в умовах євроінтеграції України має сприйматися як інструмент та процес здійснення нашою державою стратегічних цілей і завдань національного, національно-економічного, громадсько-політичного та культурного розвитку, що стало невід'ємною реалією сьогодення.

Більшість документів та директив Європейського Союзу, що закріплюють у своєму змісті право на

працю, до яких нині прагне українське законодавство, в тому числі і трудове законодавство України, були прийняті досить давно. На відміну від національного законодавства, яке є порівняно мобільним, правове регулювання за допомогою директив є складним і тривалим процесом. Від моменту затвердження Європейською комісією офіційного проекту директиви проходять довгі роки, поки ця директива буде прийнята Радою Європейського Союзу та Європейським Парламентом і вступить у дію. Але й після вступу директиви в дію державам Європейського Союзу дається досить тривалий час для приведення національного законодавства у відповідність до їх вимог (до п'яти років). Тому директиви Європейського Союзу, будучи актуальними на момент їх розробки та прийняття, з часом поступово перетворюються на певні гальма для трудового законодавства, а саме для реалізації права на працю, та в кінцевому результаті втрачають позитивний потенціал правового регулювання. Реалізуючи це право, український законодавець має визначити, які норми європейського законодавства, що регулюють право на працю є ефективними і мають бути запроваджені у чинне законодавство України, а які – виявили свою недієвість, є застарілими і не мають враховуватися при створенні нових українських законів. Сьогодні є велика небезпека, що такі норми «транзитом» можуть потрапити до нового українського законодавства, створивши додаткові перешкоди для запровадження нових, дієвих механізмів для реалізації права на працю [5, с. 124].

Важливою умовою успішної євроінтеграції України до Європейського Союзу є піднесення на новий рівень національного трудового законодавства та здійснення максимально доступної можливості реалізації права на працю для громадян України.

Першими проявами євроінтеграційного курсу у напрямі реалізації права на працю було прагнення та бажання нашого народу жити в демократичній, економічно розвинутій, соціально орієнтованій та стабільній державі. Після здобуття у 1991 р. Україною державної незалежності першочерговим завданням стало налагодження відносин з розвинутими державами.

В Указі Президента України від 11 червня 1998 р. «Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» зазначено, що однією з перспективних зовнішньополітичних цілей України є її входження до складу Європейського Союзу, тобто європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі, що має на меті оновлення національної правової системи з урахуванням європейського законодавства [6].

Згодом ці прояви та прагнення до перебудови були втілені в Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, відповідно до якої пріоритети мають надаватися законодавчим актам України, наближення яких до відповідних законодавчих актів Європейського Союзу сприятиме реалізації права на працю [7, с. 1].

Процес реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України відбувається у напрямі зближення трудового законодавства України із сучасною європейською системою права, яка сприяє розвитку культурної, соціальної, підприємницької активності громадян України, що у свою чергу сприятиме поступовому добробуту громадян і приведенню його до рівня держав – членів Європейського Союзу. Цей процес є стратегічною метою України, адже є найкращим способом реалізації національних інтересів побудови економічно розвинутої держави, зміцнення її позицій у світі. Україна прагне максимально врахувати вимоги законодавства Європейського Союзу під час нормопроєктування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроєктного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України. На сьогодні створено основні політико-правові та організаційні засади адаптації законодавства.

Право на працю є одним із основних прав людини. На сучасному етапі розвитку нашої держави підсилюється перетворююче значення праці, розширюються можливості її застосування. Проте чинні норми права, які регулюють суспільні відносини, що пов'язані з реалізацією права на працю, досить недосконалі і містять у собі низку суперечностей. У силу цього значно зростає кількість трудових спорів і конфліктів, вирішення яких потребує нового концептуального підходу.

Приступаючи до реалізації права на працю в умовах євроінтеграції, слід провести «ревізію» чинних норм права з метою виявлення і законодавчого закріплення свого позитивного досвіду з окремих питань регулювання трудових відносин, а також визначення їх відповідності міжнародним нормам і стандартам та імплементації тих міжнародних нормативно-правових актів, які мають позитивний ефект та спрямовані на регулювання трудових відносин у ринкових умовах і пом'якшення суперечностей між працівниками та роботодавцями, а у випадку виникнення між ними спорів – вирішення їх буде відбуватися за допомогою соціального діалогу [8, с. 217].

За словами С. Ф. Гуцу, для того щоб досягнути більш повної та кращої можливості реалізації права на працю, кожен нормативний акт у системі трудового законодавства України, і передусім Кодекс законів про працю України, повинен розглядати людину – основного суб'єкта правовідносин як найвищу соціальну цінність [9, с. 108].

Так, Ю. Вілков, досліджуючи феномен євроінтеграції, визначив її як сукупність політичних процесів, спрямованих на консолідацію, злиття суспільних, політичних, економічних структур або етносів у рамках однієї держави або кількох держав з метою протидії деструктивним внутрішнім та зовнішнім чинникам. При цьому особлива увага надається саме європейській інтеграції як найтипівішому прояву цього процесу. До сфери вживання терміна «європейська інтеграція» він включає не лише політичні або економічні прояви зближення держав Європи, але й наукову, технологічну, соціальну, екологічну сфери [10, с. 236–238].

Дещо іншої думки додержуються В. Копійко та Т. Шинкаренко, які розуміють під євроінтеграцією процес, внаслідок якого відбувається об'єднання політичних, економічних та соціальних структур в єдиний комплекс, який може мати обриси формального політичного та економічного союзу або залишитися як неструктуроване об'єднання. В рамках європейської інтеграції особливого значення вони надають економічному та політичному аспектам цього процесу [11, с. 420].

На сьогодні першочерговим кроком у процесі реформування трудового законодавства та здійснення бездоганної реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України є прийняття нового Трудового кодексу України, норми якого будуть відповідати ратифікованим Україною міжнародно-правовим актам. Такий Кодекс повинен: 1) бути вільним від ідеологічних стереотипів та декларативних норм законодавства радянського режиму; 2) відповідати соціально-економічним та культурним процесам сучасності; 3) систематизувати в єдину цілу систему всі трудові норми та принципи, а також всі загальні та універсальні правові норми галузей України та міжнародного трудового права; 4) детально прописувати повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання трудових відносин [12, с. 646].

Можемо погодитися з думкою С. Ф. Гуцу, який зазначав, що основні засади реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України повинні виходити з: необхідності попередження порушення трудових прав працівників; забезпечення адекватності законодавчо визначених трудових прав та гарантій

і можливостей їхньої реалізації. Саме такими базовими засадами, по-перше, можуть бути: оптимальне збалансування захисної та виробничої функції трудового права, за допомогою яких має бути забезпечена рівновага інтересів найманих працівників і роботодавців. Обидві функції в сучасних умовах спрямовані на забезпечення охорони прав та інтересів обох сторін трудового договору. Якщо захисна функція стосується охорони інтересів працівників, то виробнича – охорони інтересів роботодавців. Перша впливає безпосередньо із соціальної природи трудового законодавства. Трудове право, як відомо, з'явилося в системі права всіх країн світу з появою капіталістичного ринкового виробництва і найманої робочої сили саме з метою забезпечення захисту трудових прав та законних інтересів найманих працівників. По-друге, засадами реформування законодавства в Україні має бути дотримання вже встановлених соціальних стандартів у сфері праці. При цьому має бути забезпечено виконання вимог Конституції, яка встановлює, що при прийнятті нових законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. По-третє, засадами реформування законодавства в Україні є еволюційний характер здійснення таких реформ. При цьому кардинальних змін мають зазнати лише ті положення чинного законодавства, які не відповідають вимогам ринкової економіки. По-четверте, в процесі підготовки нового Кодексу має використовуватись досвід Міжнародної організації праці та положення законодавства Європейського Союзу та країн з перехідною економікою з тим, щоб забезпечити належну гармонізацію законодавства України про працю з міжнародними правовими нормами у цій сфері. По-п'яте, засадами реформування законодавства в Україні є зміщення центру ваги правового забезпечення трудових відносин із законодавчого рівня на рівень договірної регулювання, передусім – колективно-договірної, з максимальним використанням механізмів соціального партнерства із залученням роботодавців та профспілок. По-шосте, основою реформування законодавства є усунення усіх проявів дискримінації працівників за ознаками статі, раси, політичних переконань та інших обставин, визначених у статтях Конституції України, із збереженням підвищених умов захисту праці жінок і молоді та реальною заборонаю дитячої та примусової (обов'язкової) праці [9, с. 155].

Виходячи із зазначеного вище, реалізація права на працю в умовах євроінтеграції України має відбуватися саме на основі максимального урахування і дотримання міжнародного досвіду в цій галузі, який виражений в міжнародно-правових актах. Не потріб-

но також забувати і про ст. 9 Конституції України, відповідно до якої чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Серед найбільш відомих міжнародно-правових актів можемо виділити такі, як: Загальна декларація прав людини; Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права; Європейська соціальна хартія (переглянута); Конвенції і Рекомендації Міжнародної організації праці; Хартія співтовариства про основні соціальні права працівників; Хартія основних прав Європейського Союзу та інші.

Згідно з цими актами забезпечення реалізації основних соціальних прав громадян, а в нашому випадку це стосується права на працю, покладається на державу. Так, гарантуючи право на працю, держава зобов'язана створити умови для реалізації цього права. Надаючи право на відпочинок, вона зобов'язана сприяти відпочинку працівників, їх дітей та осіб похилого віку. Закріплюючи право людини на достатній життєвий рівень для себе та своєї сім'ї, обов'язок держави – забезпечити такий рівень життя, що максимально наближений до категорії «гідний» [13, с. 103].

Одним із перших таких актів є Загальна декларація прав людини. У ст. 23 закріплено такі основні трудові права кожної людини: право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття; право, без будь-якої дискримінації, на рівну оплату за рівну працю; право на справедливий і задовільний винагороду, яке забезпечує гідне існування людини та її сім'ї, і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення; право створювати професійні спілки і входити до професійних спілок для захисту своїх інтересів [14].

Наступним важливим джерелом міжнародно-правового регулювання праці є Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Цей документ, на відміну від Загальної декларації прав людини, має договірний характер, тому виконання його положень для держав-учасниць є загальнообов'язковим. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, який ратифікований Україною у 1973 р., передбачає визнання та забезпечення кожною державою-учасницею права на працю, що включає: право кожної людини заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вона вільно погоджується; право на справедливі та сприятливі умови праці, включаючи, зокрема, винагороду, що забезпечувала б як мінімум усім

трудящим справедливу зарплату і рівну винагороду за працю рівної цінності без будь-якої різниці, однакову для всіх можливість просування по службі на відповідні більш високі ступені виключно на підставі трудового стажу і кваліфікації; відпочинок, дозвілля і розумне обмеження робочого часу та оплачувану періодичну відпустку так само, як і винагороду за святкові дні тощо [15].

У свою чергу у ст. 1 ч. II Європейської соціальної хартії, що була ратифікована Україною у 2006 р., міститься окремий розділ «Право на працю», який закріплює такі положення: з метою забезпечення ефективного здійснення права на працю сторони Хартії зобов'язуються визнати однією зі своїх найголовніших цілей і одним зі своїх найголовніших обов'язків досягнення та підтримання якомога високого і стабільного рівня зайнятості, маючи на меті досягнення повної зайнятості [16].

Особливе значення для визнання та захисту права на працю має діяльність Міжнародної організації праці. За роки існування вона ухвалила безліч конвенцій та рекомендацій. Основними стратегічними цілями Міжнародної організації праці є: сприяння реалізації права на працю; створення більш широких можливостей для жінок та чоловіків з метою забезпечення гідної зайнятості та отримання належної заробітної плати; підвищення ефективності соціального захисту для всіх верств населення, а також зміцнення принципу трипартизму та соціального діалогу [16].

Можна стверджувати, що право на працю та інші трудові права є найбільш важливим компонентом соціально-економічних прав людини. Значна кількість міжнародно-правових договорів про права людини гарантують право кожному на працю та інші трудові права.

Поруч із всіма перерахованими плюсами злиття, наближення та адаптації трудового законодавства України, а саме питань реалізації права на працю в умовах євроінтеграції, можуть виникати і деякі проблемні питання та неточності.

Наразі гостро постало питання кодифікації трудового законодавства України, положення проекту нового Трудового кодексу не повною мірою відповідають міжнародним нормам і стандартам та містять ряд прогалин і суперечностей. Приведення норм трудового законодавства України до рівня європейських стандартів сприятиме захисту прав найманих працівників, їх економічному та соціальному благополуччю. Дослідження конкретних прав працівників у нормативно-правових актах вітчизняного та зарубіжного законодавства дасть змогу розкрити можливості їх найкращої реалізації на практиці.

Так, О. Омельчинко виділяє такі проблеми реформування законодавства України, що впливають на процес реалізації права на працю в умовах євроінтеграції: а) недосконалість нормативно-правового забезпечення існуючих адаптаційних механізмів; б) неузгодженість норм вітчизняного трудового законодавства і європейських правових стандартів у сфері регулювання найманої праці; в) необхідністю стимулювання адаптаційних процесів з метою якнайшвидшого наближення національної системи трудового законодавства до рівня права Європейського Союзу; г) недостатність існуючої теоретико-методологічної основи для здійснення результативних правових реформ у галузі трудового законодавства України з метою забезпечення його адаптації до трудового законодавства Європейського Союзу; д) потреба посилення соціально-правового захисту найманих працівників в Україні для досягнення високого рівня організації безперешкодного здійснення ними своїх трудових прав і законних інтересів, установлених у Європейському Союзі [7, с. 1].

Висновки. На підставі проведеного наукового розгляду й аналізу особливостей реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України слід зробити певні аргументовані висновки. Загалом аналізоване питання реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України має велике значення для сучасної доктрини та практики, оскільки є однією із відправних точок вдосконалення й подальшого реформування законодавства у цій сфері.

Теоретичні напрацювання та концептуальні положення юридичної науки щодо реалізації права на працю, які вироблялися протягом століть, потребують нового бачення з точки зору критеріїв необхідності, розумності та доцільності, а найголовніше з урахуванням умов євроінтеграції України до Європейського Союзу та його законодавства.

Україна має розробити власні підходи до розв'язання проблем, що пов'язані із реалізацією права на працю за умов євроінтеграції нашої країни, адже реалізація цих питань надасть можливості для дії норм права Євросоюзу в рамках вітчизняного трудового законодавства. Це стосується насамперед передбачених випадків транспозиції директив Європейського Союзу у внутрішнє законодавство України та безпосереднього застосування певних положень права Євросоюзу на національному рівні. Слід урахувати, що процес гармонізації законодавства нашої держави з правом європейських організацій має свої особливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козюбра М. І. Принципи верховенства права і правової держави: єдність основних вимог / М. І. Козюбра // Наук. зап. НаУКМА. Серія Юрид. науки. – 2007. – Т. 64. – С. 3–9.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
3. Кодекс законів про працю України : Закон Верховної Ради УРСР від 10.12.1971 № 322-VIII // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1971. – Дод. до № 50.
4. Чубарьян А. О. Европейская идея в истории: проблемы войны и мира / А. О. Чубарьян. – М. : Международ. отношения, 1987. – 350 с.
5. Дей М. О. Методологія гармонізації законодавства України з охорони праці із законодавством Європейського Союзу / М. О. Дей // Порівняльно-правові дослідження : Укр.-грец. міжнар. наук. юрид. журн. – 2009. – № 2. – С. 123–127.
6. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України № 615/98 від 11.06.1998 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 24. – Ст. 870.
7. Омельчинко О. Л. Адаптація трудового законодавства України до законодавства Європейського Союзу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Олена Леонідівна Омельчинко. – К., 2010. – 185 с.
8. Циганчук Н. А. Про необхідність реформування трудового законодавства України / Н. А. Циганчук // Вісн. Запорізь. нац. ун-ту. – 2013. – № 2 (I). – С. 216–220.
9. Гуцу С. Ф. Актуальні питання реформування трудового законодавства України / С. Ф. Гуцу // Гуманітар. часоп. – 2013. – № 3. – С. 108–112.
10. Короткий оксфордський політичний словник / пер. з англ. ; за ред. І. Макліна, А. Макмілана. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. – 789 с.
11. Копійка В. В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.
12. Мельник К. В. До питання адаптації трудового законодавства до міжнародних норм / К. В. Мельник // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 645–651.
13. Прилипка С. М. Право на працю в системі прав людини / С. М. Прилипка, О. М. Ярошенко // Право України. – 2014. – № 6. – С. 102–110.
14. Загальна декларація прав людини : Міжнар. док. від 10.12.1948 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 93. – С. 89. – Ст. 3103.
15. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права [Електронний ресурс] : Міжнар. док. від 16.12.1966. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
16. Європейська соціальна хартія (переглянута) : міжнар. док. від 03.05.1996 № ETS N163 // Відом. Верхов. Ради України. – 2007. – № 51. – Ст. 2096.

REFERENCES

1. Koziubra M. I. (2007). Pryntsypy verkhovenstva prava i pravovoi derzhavy: yednist osnovnykh vymoh [Rule of law principles and the rule of law: the unity of the basic requirements]. *Nauk. zap. NaUKMA. Ser. Yuryd. Nauky – Science. app. NaUKMA. Avg. Legal. Science*, Vol. 64, 3-9 [in Ukrainian].
2. Konstytutsiia Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [The Constitution of Ukraine, Law of Ukraine of 28.06.1996 p. № 254k / 96-VR]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Data Supreme Council of Ukraine* 1996. №30. St. 141 [in Ukrainian].
3. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy : Zakon Verkhovnoi Rady URSR vid 10.12.1971 322-VIII [Labor Code of Ukraine: Law of the Supreme Soviet of 10.12.1971 № 322-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR – Data Supreme Council of URSR*. 1971. Dodatok do № 50 [in Ukrainian].
4. Chubaryan A. O. (1987). *Evropeyskaya ideya v istorii : probl. voynyi i mira* [The European idea in the history of the problem. War and Peace]. Moskva: Mezhdunar. Otnosheniya [in Russian].
5. Dei M. O. (2009). Metodolohiia harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy z okhorony pratsi iz zakonodavstvom Yevropeiskoho Soiuzu [Methodology harmonization of legislation of Ukraine on health of EU legislation]. *Ukrainsko-hretskyi mizhnarodnyi naukovyi yurydychnyi zhurnal «Porivnialno pravovi doslidzhennia» – Ukrainian Greek legal international scientific journal «Comparative Legal Studies»*, 2, 123-127 [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Stratehii intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu : Ukaz Prezydenta Ukrainy № 615/98 vid 11.06.1998 [On approval of the Strategy of Ukraine's integration into the European Union: President of Ukraine Decree № 615/98 on 11.06.1998]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Herald of Ukraine* 1998. № 24. St. 870 [in Ukrainian].
7. Omelchynko O. L. (2010). Adaptatsiia trudovoho zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu [Adapting labor legislation of Ukraine to the European Union]. *Candidate's thesis*. Kyjiv [in Ukrainian].
8. Tsyhanchuk N. A. (2013). Pro neobkhdnist reformuvannia trudovoho zakonodavstva Ukrainy [On the need to reform the labor laws Ukraine]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu – Journal of Zaporizhzhya National University*, 2 (I), 216-220 [in Ukrainian].
9. Hutsu S. F. (2013). Aktualni pytannia reformuvannia trudovoho zakonodavstva Ukrainy [Current issues of labor law reform Ukraine]. *Humanitarnyi chasopys – Humanities journal*, 3, 108-112 [in Ukrainian].
10. Maklina I., Makmilana A. (Eds.) (2006). *Korotkyi oksfordskyi politychnyi slovnyk [Short Oxford Political Dictionary]*. Kyjiv: Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy» [in Ukrainian].
11. Kopiika V. V., & Shynkarenko T. I. (2001). *Yevropeiskyi Soiuz: zasnuvannia i etapy stanovlennia [EU: founding and stages off]*. Kyjiv: Vydavnychii Dim «In Yure» [in Ukrainian].
12. Melnyk K. V. (2011). Do pytannia adaptatsii trudovoho zakonodavstva do mizhnarodnykh norm [Prior to the adaptation of labor legislation to international standards]. *Forum prava – Forum rights*, 1, 645-651 [in Ukrainian].
13. Prylypko S. M., & Yaroshenko O. M. (2014). Pravo na pratsiu v systemi prav liudyny [The right to work in the system of human rights]. *Pravo Ukrainy – Right of Ukraine*, 6, 102-110 [in Ukrainian].
14. Zahalna deklaratsiia prav liudyny : Mizhnarodnyi dokument vid 10.12.1948 [The Universal Declaration of Human Rights: International Document of 10.12.1948]. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy – Official Herald of Ukraine* 2008. № 93. S. 89. St. 3103 [in Ukrainian].
15. Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava : Mizhnarodnyi dokument vid 16.12.1966 [International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, International Document of 12.16.1966]. *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042 [in Ukrainian].
16. Yevropeiska sotsialna khartiia (perehliana) : Mizhnarodnyi dokument vid 03.05.1996 № ETS N163 [The European Social Charter (revised): International Document of 03.05.1996 № ETS N163]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Data Supreme Council of Ukraine*. 2007. № 51. St. 2096 [in Ukrainian].

Е. Г. СЕРЕДА

кандидат юридических наук, доцент кафедры трудового права
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРАВА НА ТРУД В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ

В статье проведен комплексный анализ содержания права на труд в условиях евроинтеграции Украины. Особое внимание уделено вопросам соответствия норм действующего законодательства Украины нормам международного права. Исследована возможность заимствования международного опыта правового регулирования права на труд и адаптации трудового законодательства Украины к европейским стандартам, что непременно будет способствовать защите прав работников, их экономическому и социальному благополучию.

Ключевые слова: право на труд, евроинтеграция, международно-правовые стандарты, трудовое законодательство.

O. H. SEREDA

Candidate of Legal Science, Assistant Professor of the Department of Labor Law
of Yaroslav Mudryi National Law University

ENFORCEMENT OF THE RIGHT TO LABOR IN THE CONTEXT OF THE EUROINTEGRATION OF UKRAINE

Problem setting. In modern conditions of Ukraine's development one of the best ways to implement the national interests of the society, and one of the most important public policy issues is the process of joining to the leading

European organization – the European Union. That is why the strategy of European integration is manifested in all spheres of social and public life and the labor law is no exception.

The article examined the features of the enforcement of the right to labor in the conditions of Ukraine's euro integration, the ability to borrow the European experience and consolidate it in the legislation of Ukraine.

Target of research. The purpose of the article is to set, define and analyze the compliance and features of enforcement of the right to labor in Ukraine and possible problem issues that arise in the way of its implementation.

Analysis of recent research and publications. The basis of the study the characteristics of the right to labor is the scientific provisions contained in the works of such renowned scientists as O. A. Abramova, M. G. Aleksandrov, O. T. Barabash, N. B. Bolotina, V. S. Venediktov, S. F. Gutsu, M. O. Dei, O. V. Zaharov, M. S. Ivanov, M. I. Inshyn, I. J. Kiselev, M. I. Koziubra, E. V. Kotov, D. I. Kuritsya, V. V. Lazor, R. Z. Livshitz, O. L. Omelchynko, S. M. Prylypko, O. P. Solovtsov, A. M. Slusar, K. N. Tkachuk, V. S. Furtatova, N. I. Hodachkova, N. A. Tsyhanchuk, A. Chubaryan, O. M. Yaroshenko and others.

Article's main body. The most of the EU documents and directives enshrining the right to labor adopted long time ago. Ukrainian legislation, including labor laws of Ukraine, strives for them. In contrast to national law, that is relatively mobile, regulation by directives is a complex and lengthy process. Currently the issue of codification of labor legislation of Ukraine acutely rose. The provisions of the new draft Labor Code does not fully comply with international norms and standards and contain a number of gaps and contradictions. Bringing labor laws of Ukraine to European standards will protect the rights of employees; will provide their economic and social well-being.

Conclusions and prospects for the development. Theoretical developments and conceptual provisions of legal science concerning with the right to labor have been evolved over the centuries. And now they need a new vision in terms of the criteria of necessity, reasonableness and expediency, and mostly, taking into account the conditions of European integration of Ukraine into the European Union and its legislation.

Key words: right to labor, European integration, European Union, labor legislation.